РОЛЬ СТРАХУВАННЯ У МІНІМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Борисова Л. Є.
кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і фінансів
Музика С. Є.
здобувачка 4 курсу, І (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна

У сучасних умовах невизначеності та економічної турбулентності страхування є одним із небагатьох признаних державою і надійних методів запобігання фінансовим ризикам. Фінансові ризики, пов'язані з коливаннями валютних курсів, непередбачуваними ринковими змінами, політичними та воєнними факторами, безпосередньо впливають на прибутковість і ліквідність суб'єктів господарювання. У цьому контексті страхування є одним із найефективніших інструментів мінімізації фінансових ризиків, оскільки дозволяє підприємствам перерозподіляти ризики, забезпечуючи компенсацію збитків у разі настання страхових подій. Компенсація збитків у цьому випадку стає приємним бонусом і важливим інструментом для вирішення наслідків ризику[1].

Відповідно до Господарського кодексу України, страхування — це правовідносини, спрямовані на захист майнових інтересів підприємств і фізичних осіб шляхом відшкодування збитків у разі настання певних подій. Воно виконує подвійну функцію: компенсаторну (зменшення збитків) і стабілізуючу (забезпечення фінансової стійкості підприємства).

Ефективне управління ризиками передбачає поєднання кількох методів — уникнення, зниження, самострахування та передачі ризиків. Страхування належить до останньої групи методів, тобто трансферу ризику, коли відповідальність за можливі фінансові втрати передається страховій компанії. Завдяки цьому підприємство може зосередитися на розвитку основної діяльності, не відволікаючи значні кошти на резерви для покриття потенційних збитків[2].

Страховий ринок при цьому виконує системоутворюючу функцію у фінансовій безпеці держави, адже сприяє захисту бізнесу від непередбачуваних

ризиків, зменшує навантаження на державний бюджет під час надзвичайних ситуацій і забезпечує соціальну підтримку населення навіть у воєнний період. Розвинений страховий сектор також стимулює залучення інвестицій, оскільки наявність ефективних страхових механізмів підвищує довіру внутрішніх і зовнішніх інвесторів до економіки країни.

Страхування і інвестиційний ринок тісно взаємопов'язані. Страхові компанії виступають великими інституційними інвесторами, які акумулюють великі обсяги капіталу у вигляді страхових премій і вкладають їх у цінні папери, нерухомість та інфраструктурні проєкти. Така діяльність підтримує стабільність фінансових ринків, забезпечує довгострокове інвестування і зниження загальної волатильності. Крім того, страхові продукти з інвестиційною складовою (наприклад, страхування життя з накопиченням) формують довгострокові заощадження населення та підсилюють розвиток фінансової системи. Чим більше коштів суб'єкти господарювання збережуть на своїх рахунках, тим краще державі зосереджуватися на більш важливих питаннях[2-3].

Однією з актуальних тенденцій в Україні є розвиток страхування інвестиційних і воєнних ризиків, що має важливе значення в умовах воєнного стану. У 2023 році ухвалено закон, який дозволяє Експортно-кредитному агентству (ЕКА) страхувати інвестиції від ризиків, пов'язаних з тероризмом або військовими діями. Уже у 2024 році агентство здійснило перше страхування інвестиційного кредиту від воєнних ризиків на суму 9 млн грн, підтримавши інвестицію в 45,72 млн грн. Максимальний обсяг страхового покриття сягає 200 млн грн, а тариф становить від 0,49% до 8,05% залежно від виду інвестиції. Це свідчить про активізацію державної політики у сфері страхового захисту бізнесу[3-4].

Водночас важливу роль у розвитку страхування інвестицій в Україні відіграють міжнародні структури, зокрема MIGA — Агентство багатостороннього гарантування інвестицій (структура Світового банку), яке надає політичне страхування для захисту іноземних інвесторів, та DFC (колишня OPIC) — Корпорація США з фінансування міжнародного розвитку, що страхує інвестиції від політичних і регуляторних ризиків. Завдяки цьому формується сприятливий інвестиційний клімат навіть у період воєнних викликів[4].

Цей досвід є прикладом для України у сфері захисту фінансової системи, бо чим більше децентралізованою стане система, тим краще вона буде працювати на державу. Страхування є найбільш вигідною історією як для

бізнесу, так і для державних формувань, бо питання відшкодування у страховій компанії вирішується, по-перше, швидше, а, по-друге, потребує меншої кількості документів для оформлення. Приємним бонусом стає величина відшкодування, пам’ятаючи принцип «приватне підприємтсво- краще обслуговування». Конкуренція працює і в даному випадку, тому розміри виплат також включаються до конкурентних переваг.

Література:

1. Томілін О. О., Олексашенко Я. С. Страхування фінансових ризиків як інструмент стабілізації фінансового стану підприємств аграрної сфери. *АГРОСВІТ* № 4, 2025. URL: https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.4.70 (Дата звернення: 30.10.2025).

2. Кавун В.А., Кравченко М.О. Перспективи страхування фінансових ризиків. *Зб.наук. праць: Актуальні проблеми економіки та управління. Розділ Менеджмент*. № 9. 2015. URL: http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/41466 (Дата звернення: 30.10.2025).

3. Бугров О. В., Бугрова О. О., Лук'янчук І. О.. Страхування в системі управління ризиками компанії. *Інвестиції: практика та досвід.* № 1. 2022 URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5e852559-452c-4674-86c8-22733dfd6f44/content (Дата звернення: 30.10.2025).

4. Кривенко Ю. В., Євтушенко Н. М. Роль страхування у захисті інвестицій та розвитку фінансових ринків. *Проблеми сучасних трансформацій*, № 15. 2024. URL: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-15-08-03 (Дата звернення: 30.10.2025).